

Pro nás je statistika velmi důležitá, říká Václav Matyáš, prezident Svazu podnikatelů ve stavebnictví

Jste nejen prezidentem Svazu podnikatelů ve stavebnictví, ale také členem Statistické rady. Jak hodnotíte roli statistiky a sběr dat z oblasti stavebnictví? Je dostačující?

Platí nejen pro odvětví stavebnictví, že role statistiky má nesmírný význam. A to nejen při pohledu na čísla, kterých jsme dosáhli v minulých obdobích. Je škoda, že došlo k větší redukci poskytovaných dat, nežli jsme si představovali. Chápu, že jde každému o úspory, možná se vyvíjejí i unijní standardy (často k horšímu, nejen ve statistice). Dostáváme ale statistické údaje od Svazu stavebního průmyslu z Německa, které je členem stejné EU jako my, a přesto vydává údaje podrobnější, v širším rozsahu, podrobnějším členění, v absolutních hodnotách nejen v indexech a pro spektrum firem od 20 pracovníků. Pro nás je statistika velmi důležitá a je škoda, že si to neuvědomuje i státní správa, která by ji měla využívat v prvé řadě.

A jak tedy státní správa nakládá se získanými údaji?

Na Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, které je na základě kompetenčního zákona oním řídicím místem, dnes zájem o tato data neregistrujeme. Ti, kteří by se stavebnictvím měli zabývat, byli převedeni někde jinam nebo skončili a odbor stavebnictví byl na ministerstvu zrušen. Stavebnictví je dnes prakticky pod řízením pěti rezortů. A až po našem tlaku na výkon koordinační řídicí role, která je ministerstvu daná zákonem, se s novým ministrem v letošním roce znovu vrátilo stavebnictví do organizačního řádu a máme dnes odbor hornictví a stavebnictví.

Když s nimi nepracuje státní správa, jak se údaje dostanou k těm, kteří je potřebují?

Dnes jsou v podstatě základním výstupem z ČSÚ rychlé informace. A jde o to, dostat i další údaje k odborné veřejnosti, k podnikům. Statistiku je třeba ale také umět číst a ze strany masmédií je vidět, že statistika jim moc nejde. Vezměme příklad. My si srovnáváme stavebnictví, jeho výkonnost a vývoj po krizi v roce 2008, kdy se začalo propadat. Od té doby jsme stále na sestupu a tak porovnáváme čísla právě s rokem 2008.

Novináři napíší, že za únor 2011 stavební produkce meziměsíčně vzrostla, ale statistika srovnává v tomto případě únor 2011 s únorem 2010 a to nic nevyovídá o vývoji v delším časovém období. Mimo jiné bychom to měli umět rovnat i k důležitému základně, tedy k roku, kdy stavebnictví začalo padat, k roku 2008. Tam to číslo vypadá už úplně jinak, stavebnictví vykazuje pokles 20 %. Tyto údaje ale oficiálně neexistují, ty si děláme sami.

Moc by nám pomohlo, kdyby alespoň občas byly zveřejněny od někoho jiného, vnímaného jako objektivně nestranného (mám na mysli pochopitelně Český statistický úřad) varovné údaje o tom, jak kriticky je vývoj stavebnictví a byl prezentován rozbor vztahu například na HDP, na národní ekonomiku, na zaměstnanost. Víím, že na to nemá ČSÚ příslušné výkazy, ale občasný článek pro ČTK nebo jiná média by byl tím

správným počinem. Když to říkáme jenom my, rozumí se tomu většinou tak, že betonová lobby potřebuje ždímat od státu další peníze.

Jste členem Statistické rady. Podaří se vám toto změnit?

Obávám se, že ne. Těch 38 nebo 40 milionů korun úspor, která byly na jednom z jednání Statistické rady prezentovány, v důsledku znamená, že se činnosti osekaly a určité údaje zúžily. My se ty údaje, s kterými už úřad dál nepracuje, snažíme uchopit. Společně s ÚRS Praha vydáváme každoročně publikaci Stavebnictví v kostce. Letošní Stavebnictví v kostce 2011 je ohlédnutím za rokem 2010.

Svaz podnikatelů ve stavebnictví spolu s ÚRS Praha jsou dnes jediní, kdo soustřeďují důležité informace o stavu a vývoji stavebnictví v dlouhodobém horizontu. Kromě nás to nikoho nezajímá, ani státní správu ne. Přitom to jsou údaje, které jsou pro byznys cenné. Jsou důležité i pro podnikovou úroveň, pro veřejné i privátní zakázky, pro jednotlivé segmenty produkce, pro pozemní stavitelství, inženýrské stavitelství, pro bytovou i pozemní výstavbu, pro dopravní infrastrukturu atd. My se ta data snažíme distribuovat nejen členské základně, ale dáváme to i ministerstvům. Dokonce hovoříme o výsledcích podle členění JKSO (jednotné klasifikace stavebních objektů).

V časových řadách se snažíme jít do detailu a to nejen z pohledu celkových čísel za republiku, ale i za kraje, protože to je důležité pro firmy, které v tom daném kraji působí a vytváří tam svůj byznys.

Srovnáváme nejen kraje, ale provádíme i mezinárodní srovnání v rámci Evropské unie, jedná se tedy o velmi důležitý materiál například pro generální ředitele a předsedy představenstev firem jak tuzemských, tak se zahraniční kapitálovou účastí. Lze zde nalézt jak vývoj, tak i určitou predikci.

A co z těch čísel plyne?

Zabýváme se vývojem a predikcemi velmi detailně. V roce 2007 jsme vydali publikaci Víze českého stavebnictví do roku 2015. Ta vznikla v době boomu a my jsme museli umět výhledy korigovat ve chvíli, kdy přišla krize. Snažíme se hodnotit a analyzovat současný stav. Spolu s ÚRS Praha, Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, ČVUT, Deloitte a dalšími jsme zpracovali materiál Vývoj stavebnictví do roku 2012. V něm zdůrazňujeme ekonomický význam stavebnictví, hovoříme o dlouhodobých vizích a o prognóze vývoje v krátkodobém horizontu do roku 2012 v několika možných variantách.

Vytvořili jsme soubor opatření, která mají přispět k tomu, aby se stavebnictví dostalo z propadu a začalo opět růst. Jsou konkrétní a jsou určena jak pro státní správu, tak pro podniky. Pracujeme na takových tématech, jako je štíhlé stavebnictví (slim construction), energetické úspory, racionální řídicí struktury, dopady restrukturalizace firem. Věnujeme se predikci vývoje veřejných i privátních zakázek. A tyto materiály se snažíme dostat i do krajů, k hejtmanům apod.

Jakou tomu věnuje pozornost státní správa?

Žádnou, říkám to brutálně, ale je to pravda. To byl jeden z důvodů, proč jsme po nástupu nové vlády diskutovali se všemi stranami roli stavebnictví v jejich politických programech. Pak vzniklo Programové prohlášení vlády a u firem a v sektoru stavebnictví došlo k nárůstu optimismu. I nás to docela uspokojilo jak v oblasti inženýrských staveb, dopravní infrastruktury, tak i v oblasti bydlení. Zdálo se nám, že takto postavené prohlášení vlády skýtá určité, nechci říkat záruky, protože v politice záruky neexistují a člověk musí být vždy opatrný. Byli jsme tedy pragmatičtí a strážlivě optimističtí, ale realita bohužel překonala naše očekávání negativně.

Státní fond dopravní infrastruktury snížil rozpočet na rok 2011 o 36 % a to má na odvětví těžký dopad. Vždyť stavebnictví je odvětví, které zaměstnává 500 tis. lidí a v boomu tvořilo 14% HDP, dnes je to pod 10 %. Proto jsme s ministry i s premiérem diskutovali. Tito lidé si musí uvědomit negativní dopady na konkurenceschopnost ekonomiky jak z pohledu stavebnictví nebo dopravní infrastruktury, tak z pohledu sociálního jako je například nezaměstnanost.

Je sice hezké, že si to uvědomují, ale dokáží s tím něco dělat?

Jsem rád, že jsme se s panem premiérem shodli a že naši iniciativu přijal. Výsledkem je ustavení Poradního sboru předsedy vlády pro sektor stavebního průmyslu. V situaci, kdy jsme rozptýleni na více ministerstev, není od věci postavit takový poradní sbor. Připravili jsme statut a nástin programu. Obsazení sboru je velice fundované. Kromě nás stavbařů jsou jeho členy náměstci ministrů z pěti ministerstev, reprezentanti ekonomické oblasti (např. NERV) a akademické obce. V uplynulých dnech bylo první zasedání a bylo konstruktivní, s jednoznačně danými závěry. Pro jednotlivé oblasti se sestavují pracovní týmy. Jde o infrastrukturu, legislativu, bytovou výstavbu, energetiku, ale i vysokoškolskou sféru a dokonce

učňovské školství. V oblastech, která jsou pro obor klíčová, ale kde nenačázíme na jednotlivých rezortech porozumění, se toho chopí tyto týmy.

Pro stavebnictví a pro jeho pozici v ekonomice státu jsou dále klíčová témata, jako je koncepce investiční výstavy financované veřejným sektorem, státní rozpočet a jeho vliv na proinvestiční politiku státu, dopravní infrastruktura a její vliv na konkurenceschopnost, legislativa z pohledu podmínek pro podnikání, z pohledu přípravy staveb a projektů Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). Jsem proto rád, že v tomto týmu jsme schopni nejen dát na stůl seriózní analýzu stavu, ale přijít za premiérem a vládou i s konkrétními návrhy pro zlepšení stavu.

Co byste tedy na stávající praxi rádi změnili?

My jsme připravili analýzu jednotlivých problémů a připravili jsme i první nástřel stručného souboru opatření. Nyní o nich ještě nechci mluvit, protože to byl startovací meeting, bylo to první jednání. Pro jednotlivé okruhy otázek jsme připravili podkladový materiál, kde popisujeme stávající nevyhovující stav a říkáme, jak by mělo vypadat řešení. Toto je rozpracováno pro oblast bytové politiky, dopravní infrastruktury, pro udržitelnou výstavbu, energetickou náročnost a pro legislativu v celé šíři.

Jak to celé ale převést do praxe?

Je to poradní sbor premiéra vlády, je to tedy především na něm. Tyto podklady a analýzy ale nezůstanou u něj v šuplíku. Budou s nimi pracovat ekonomičtí ministři, vláda, tripartita a další. Od svých náměstků, členů Poradního sboru, je dostanou příslušní ministři i s komentářem k závěrům komise. Jsme rádi, že jsme v jednotlivých pracovních týmech zastoupeni také my. Kromě toho máme významné postavení v Koordinační radě výstavby při MMR, kde pracujeme v poradním sboru pro novelu stavebního zákona a zákona o veřejné zakázce. Je dobře, že jsou to místa, kam můžeme přicházet s analýzami, s materiály, které jsou jak v Poradním sboru premiéra, tak i v Koordinačním výboru objektivně posouzeny nezávislými odborníky. Stavebnictví je totiž mediálně doprovázeno celou řadou fikcí, nepravd a očeřňování. Někdo si něco přeje nebo má představu, že by z toho mohl vytlout politický kapitál, tak pouští do éteru nepravdy. Z mé strany to je kritika masmédií, proto se snažíme zlepšit komunikaci s médii, zlepšit obraz stavebnictví v České republice jako celku, ale je to běh na dlouhou trať. A poradní sbor by měl přispět k objektivitě informací, aby je i média mohla uchopit lepším způsobem.

Jste optimista?

Já nejsem pesimista, jsem pragmatik. Kdybych měl být realistou, tak k tomu pesimismu bych neměl daleko. Můžete přijít se sebelepším návrhem, ale než ho prosadíte do života, tak je to vždy o boji a o čase, o tom, že musíte přesvědčit lidi kolem sebe. A v politice je to ještě těžší. Je to o osvětě v parlamentu, je to o osvětě výborů, podvýborů, je to o komunikaci s politickou reprezentací. A byť je to někdy stresující, je to role, kterou instituce jako Svaz podnikatelů ve stavebnictví, a další svazy prostě musí podstoupit a jsou povinovány to dělat vůči své členské základně.

Kritizujete práci medií, oni si ale ta čísla nevymýšlí, někdo jim je musel předat.

Samozřejmě. Někdo z politiků to takto kvalifikuje a chce na tom vytřískat body. Statistika poskytuje objektivní informace. A opět jsme u role statistiky. Čísla mluví naprosto jasně a zřetelně, třeba u předražených

dálnic, tzv. předražených, o kterých někteří politici rádi hovoří. Pravda je brutálně někde jinde. Z čísel Eurostatu, kterou NERV převzal, plyne, že dopravní infrastruktura a inženýrské stavby jsou cenově na 84 % průměru Evropské unie. Jedná se o poměrové ukazatele, celkem stavby jsou na 61 %, obytné budovy na 52 % průměru EU.

A proč tyhle ukazatele nemá nikdo v ruce?

Ale má, ale nikdo to nechce slyšet a hlavně statistice musíte chtít rozumět. Jestli někdo ve svém politickém programu řekne, že v ČR jsou dopravní infrastruktura nebo dopravní stavby předražené o 62 % proti EU, tak já říkám, že člověk, který psal volební program příslušné politicky strany, buď vědomě lhal, nebo by měl vrátit školné. Číslo 1,62 je totiž poměrový cenový ukazatel mezi inženýrskými stavbami a obytnými budovami, vztaženo k evropskému cenovému průměru ($84/52=1,62$). Pak vám ale napíší do volebního programu, že jsou předražené o 62 %. Tak je to podvod na voličích nebo co to je?

Správně to tedy zní, že inženýrské stavby jsou o 62 % dražší než obytné budovy a činí 84 % cenové úrovně průměru v EU?

Ne, je to podíl mezi tím, jak jsme podprůměrní v cenách u těchto dvou oblastí. V inženýrském stavitelství máme do průměru EU „jenom“ 16 %, zatímco u bytovky 48 %. Tohle číslo prakticky nic podstatného nevyjadřuje, ale je zavádějící, a proto i dobře manipulovatelné.

A jsme opět u statistiky. Proto je statistika důležitá a buď jí chci rozumět a budu ji objektivně prezentovat veřejnosti a nebo jí nebudu chtít rozumět a nebudu ji objektivně používat, protože mám jiné zájmy.

Proč vám nenaslouchají média?

O inženýrských stavbách se v médiích moc nedočtete. Je lepší psát o tom, že na tu či onu dálnici nebo pražský okruh se dala ta či ona svodidla

a k tomu přidají, že životy těch, kteří tam žijí, jsou ohroženy. Nebo že tamten most spadne, nebo nespadne. Tím nechci říct, že by akcent jakosti neměl být důležitý. On je důležitý a je jednou z priorit ve firmách.

Když se podíváte na stavebnictví jako statistik, jak ho hodnotíte?

Jedeme z kopce a ještě 2–3 roky z kopce pojedeme.

Jak hodnotíte sběr a interpretaci údajů?

Nestačí nám, je jich málo. Stojíme o větší detail v informacích, ty věci komunikujeme, ale otázka úspor a šetření za každou cenu, to je žel bohu špatně. A tady vidím také jednu mezeru ve fungování statistiky. Měla by jako oficiální a objektivní instituce poskytovat právě takové výstupy, které vyvracejí polopravdivé nebo nepravdivé údaje.

A váš pohled jako prezidenta Svazu podnikatelů ve stavebnictví?

Nejsem pesimista, stavět umíme. V průběhu poslední dekády minulého století jsme se dokázali velice rychle zařadit mezi vyspělé státy. Můžeme mít některé výhrady k jednotlivostem, ale úroveň staveb a úroveň architektury v celkovém pohledu, úroveň oprav, rekonstrukcí, modernizací je dobrá a výsledky jsou zřetelné jak laické veřejnosti, tak uživatelům. A to je podstatné. České stavebnictví se nemá při ohlednutí za těmi 20 lety za co stydět.

Děkuji za rozhovor.

Ivana Šalomonová | externí redaktorka

Výstupy ČSÚ ve statistice stavebnictví

Český statistický úřad poskytuje údaje pro srovnání vývoje stavebnictví.

Například součástí „Rychlých informací“ jsou časové řady (http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/bvz_cr), které umožňují provést porovnání údajů ze poslední publikované období s jakýmkoliv údajem v časové řadě.

ČSÚ postupuje ve shodě se zeměmi EU v hodnocení posledního sledovaného období.

Od roku 2009 poskytuje Český statistický úřad **index stavební produkce** za „celé stavebnictví“.

Tento index vytváří sloučením výsledků statistického zjišťování u podniků nad 50 zaměstnanců (vyčerpávající zjišťování), u podniků s 20–49 zaměstnanci (výběrové šetření s dopočty) a u podniků s méně než 20 zaměstnanci s využitím administrativních údajů (příznání k DPH, statistiky ČSSZ).

Český statistický úřad neposkytuje data pouze formou „Rychlých informací“.

Pravidelně každý rok jsou data o stavebnictví publikována ve „**Stavební knize**“. Vychází při zahájení stavebních veletrhů v Brně.

Pravidelně každý rok je také ve spolupráci s ČKAIT vydávána publikace **České stavebnictví v číslech**.

